

Müzayede, münakasa ve ihalât kanununa müzeyyel 1/344 numaralı kanun lâyihası ve Adliye, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/1127

2-V-1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

22-V-1341 tarih ve 661 numaralı müzayede, münakasa ve ihalât kanununa zeylen Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27-IV-932 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekâlet vekili

Dr. Refik

Esbabı mucibe

661 numaralı Müzayede, Münakasa ve İhalât kanunu mucibince ihaleler en müsait fiat teklif eden talipler üzerinde icra kılınır.

En müsait bedeli en düün ve hatta meccani taahhütler teşkil edeceğine göre tatbıkatta en ucuz teklifatta bulunanlar veya taahhüdü meccanen deruhte edeceğine beyan edenler Münakasa kanununa göre en müsait fiat teklif edenlerdir. Binaenaleyh bu kabîl teklifatta ihalât bunlar üzerine yapılmakta ve çok ucuz bedel veya meccanî taahhüt hemen hemen posta sürücülükleri münakasalarında vukua gelmektedir. Bu suretle ve bilhassa sevki rekabetle bedelleri sıfıra veya hizmete nazaran gayri muhik addedilecek bir dereceye indirilmiş ve bu suretle ihaleleri bilicra usulen mukaveleye de raptedilmiş olan posta nakliyatını deruhte eden müteahhitler bir müddet bu nakliyatı ifa eyledikten sonra hizmetlerine mukabil ücret verilmezse terki nakliyat edeceklerini bildirmektedirler.

Posta nakliyatı hizmet aktinden ziyade bir nakliye mukavelesidir. Gerek hizmet akti ve gerek ankliy emukavelesi filaslı muvazaa akitlerindedir. Eğer bilâbedel bir nakliye taahhüdünde bulunulacak olursa o takdirde muvazaa akti olmaktan çıkar ve mahiyeti itibarile vekâlet aktine benzer. Gerçi vekâlette dahi vekil, deruhte ettiği hizmeti ifa etmeği taahhüt ederse de vekâlet akti mahiyeti itibarile bedelsizdir. Binaenaleyh bilâ ücret vukubulan hizmet veya nakliye taahhüdü mahiyeten vekâlet aktine girer ve böyle olan nakliye ve hizmet taahhütlerinde vekâlet hükümleri cari olur ki borçlar kanununun 386 nci maddesinin (diğcr akitler hakkındaki kanunî hükümlere tâbi olmıyan işlerde dahi vekâlet taahhütleri cari olur). Diye muharrer olan fıkrası da bu noktai nazarı teyit eyler.

Vekâletten azil ve ondan istifa ise her zaman caizdir. Bu itibarla bilâ ücret taahhüt edilen nakliye işinden de bu hükümlere istinaden her zaman çekilmek imkânı hukukan mevcut ve bu esbaba binaen meccanen nakliyatı deruhte edip bilâhara ivazı olmamasından dolayı nakliyatı ifa edemeyeceklerini beyan edenler taahhütlerini ifaya icbar edilememekte ve haklarında münakasa kanunu hükümleri tetbik olunamamaktadır. Bir amme hizmeti olan posta nakliyatının intizamını bozmamak ve münakasaya iştirak eden taliplerin bilâhara nükül veya bedel tezyidi tekliflerine karşı haklarında tat-

bik edilecek ahkâmı göz önünde tutarak ona göre teklifatta bulunmalarını temin ve her şeye rağmen kasten gayrimuhik bedel teklif edenlerin veya meccanî taahhüde girişenlerin taahhütlerini icraya mecbur tutulmaları için merbut lâyihamın birinci maddesi tanzim kılınmıştır.

Lâyihamın ikinci maddesi bu kanunun meriyetinden evvel meccanen veya hizmete nazaran gayrimuhik addedilebilecek bir bedel mukabilinde ihale edilmiş olupta bilâhara hizmetin ivazı olmamasından veya takarrür eden bedelin gayrimuhik bulunmasından bahisle müteahhitleri tarafından itiraza uğrayan posta sürücülüklerine ait mukavelelerin feshile yeniden münakasaya vazı ve bu suretle tehaddüs edecek ihtilâfların izalesi maksadile teklif edilmiş ve bu suretle vaki olacak fesihlerden dolayı alâkadarların mehakime müracaatla tazminat taleplerine mâni olunmak istenilmiştir.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 54
Esas No. 1/344

6 - VII - 1932

Yüksek Reisliğe

661 numaralı müzayede ve münakasa kanununa zeylen Maliye vekâletince hazırlanıp Başvekâletten 6/1127 numaralı ve 12 mayıs 1932 tarihli müzekkere ile gönderilen ve Maliye encümeninin 28 - V - 1932 tarihli mazbatası ile encümenimize tevdi edilen lâyiha ve merbutatı tetkik ve müzakere edildi:

Bazı kimseler meccanen veya pek az bedel mukabilinde posta naklini taahhüt ve iltizam etmekte ve ihaleden sonra da işbu taahhüt ve iltizamdandan vazgeçmekte olmalarından dolayı tahaddüs eden ihtilâfların hallini ve işin icaplarını karşılamak üzere tanzim edilen lâyihamın Maliye encümeninde müzakeresi sırasında müzayede ve ihale şartnamesine dercedilecek cezaî şartlarla keyfiyetin halli mümkün olup olmadığı hakkında encümenimizin mütaleasına müracaat edilmiştir.

Borçlar kanununda amme hizmetlerinin ihale suretile efrat tarafından ifası demek olan posta sürücülüğü iltizam ve taahhüdüne dair bir hüküm vazı derpiş edildiği muhtemel olmayıp hadisenin idari bir akit telâkkisi lâzımgeleceği ve borçlar kanunu hükümlerine tevfik ve tatbik edilmek icap etse dahi posta sürücülüğü hizmet akti veya nakliyecilik sayılabileceği ve her iki akitte ivaz şart bulunduğu ve bedelsiz posta naklini taahhüt gayrimuhik ve kanuna muhalif sayılarak iptali ve akitte ivaz itibarile esaslı hata bulunarak feshi her zaman mümkün bulunduğu ve şartı cezaî, ferî bir akit olup esas akte bağlı bulunması şart olduğundan batıl ve feshi kabil bir akte mülhak olmakla bu şartın kıymetini kaybedeceği ve cezaî şart müstakil bir akit dahi olsa borçlar kanunu mucibince iptali ve tenkisi her zaman caiz olacağı cihetle mevzuatı hazıramıza göre meselenin halline imkân bulunamadığı ve bedava hizmete cebir hukukî esaslara uygun olmayacağı mütalea edilerek Maliye encümenine iadesine karar verildi.

Adliye E. Rs. N. Bu M. M.

Kocaeli	Kayseri	Çanakkale	Edirne	Kocaeli	Kars
<i>Salâhattin</i>	<i>S. Azmi</i>	<i>Osman Niyazi</i>	<i>Hasan Hayri</i>	<i>Ragıp</i>	<i>Nazif</i>
Antalya	Trabzon				
<i>Haydar</i>	<i>Raif</i>				

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 12
Esas No. 1/344

19 - XI - 1932

Yüksek Reisliğe

661 numaralı müzayede, münakasa ve ihalât kanununa zeylen Maliye vekâletince hazırlanıp Başvekâletten 6/1127 numaralı ve 12 mayıs 1932 tarihli tezkere ile gönderilen ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibe mazbatası; Maliye vekâletile P. T. T. Umum müdürlüğünden gelen mahsus memurlar hazır oldukları halde mütalea ve tetkik edildi:

Meccanen veya pek az bir bedel ile posta sürücülüğünü üzerine almak isteyenlerin, bu istediklerini mevcut hükümlere göre reddetmek mümkün olmamaktadır ve kanunun 6 nci maddesi ise ihale bedelinin yüzde on beşi nisbetinde teminatı katiye alınmasını emrettiğinden üzerine meccanen sürücülük almış olanların hiç bir teminat akçesi vermemesi ve pek az bir bedel ile aluların ise yine hiç hükmünde bir şey vermesi icap eylemektedir.

Tatbikatta bu hal şu neticeleri hâsıl etmektedir:

Bu kabil sürücüler taahhütlerini yapmadıkları zaman teminatı katiyeleri olmadığından ve diğer kanunî müeyyidelere müracaat ise uzun zamanı icap ettirdiğinden bunlar haklarında müzayede ve münakasa kanununun mümasil ahvalde, derpiş ettiği tedbirler tatbik olunmamaktadır. Meccanen veya pek az bir bedel ile posta sürücülüğünü deruhde eden bazı müteahhitler ise hizmetlerini ifa ettikleri esnada veya taahhütlerini ikmal ettikten sonra borçlar kanununun bazı hükümlerinden istifade etmek emelile hizmetleri için bir bedel takdirini ve tesviyesini talep etmektedirler. Mehakimde ve Büyük Millet Meclisi Arzuhal encümeninde bu kabil müracaatların mevcut olduğu anlaşılmıştır. Her iki halin de Devletin mühim hizmetlerinden olan posta nakliyatı işlerini güçleştirme ve idarenin bütçeye müstenit faaliyetini altüst etmesi ihtimali encümence de mülâhaza olunmuştur.

Ancak bu halin önüne geçmek için münakasa şartnamelerine ileride nükûle veya ayrıca bir bedel talebine imkân bırakmayacak hukukî kayıtlar ilâvesi suretile kanun vazına hacet kalmadan mevcut mahzurların izalesi encümence derpiş edilerek keyfiyet Adliye encümeninden sorulmuş ve alınan 6 - VII - 1932 tarih ve 1/344 numaralı cevapta bu tedbirlerin kâfi olamayacağı anlaşılmıştır.

Encümenimizce kanun lâyihasının tanzimindeki zaruret ve sebeplerin tamamen kabulünden sonra maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde — Lâyihadaki ikinci madde encümenimizce birinci madde olarak alınmıştır. Çünkü lâyihadan maksut, en devamlı ve tatbikatta en evvel riayet edilecek hükmü bu madde ihtiva etmektedir. Bu madde mukavelelerin akti esnasında cari bir hüküm olup lâyihamın birinci maddesindeki hüküm ise mukavelelerden sonraki ahvalde tatbik olunacaktır ve ikinci maddede birinci madde olduğuna göre de metnindeki (nakliyatı birinci madde mucibince) tabiri yerine lâyihamın birinci maddesindeki (661 numaralı müzayede ve münakasa ve ihalât kanunu ve müzeyyelâtı hükümlerine tevfikan münakasaya çıkarılacak posta nakliyatını) tabiri bu maddenin baş tarafına ilâve olunmuştur. Ancak lâyihamın birincic maddesindeki (sevki rekabetle) tabiri encümenimizce tamamen tayyedilmiştir. Çünkü bu kabil işlerde mutlak rekabet sevkile değil, başka menfaatler mülâhazasıle de fiatları çok aşağıya indirmek mümkün olduğundan bu halin yalnız rekabet şekillerine hasrı maksadı temine kâfi görülmemiştir.

Maddedeki (pek az bir bedel) tabirinin tatbikatta takdirini güç bir mahiyette olduğu görülmüş ve bunun da evvelce olduğu gibi bazı yanlışlıklara imkân vereceği mülâhaza olunarak posta sürücülüğü ihalelerinde bedel; tahmin edilen kıymetten ne kadar aşağı olursa olsun, kati teminatın mutlak olarak bedeli muhammenden alınması esası kabul edilmiş ve (muhammen bedelden noksanile) tâbiri konulmuştur. Bedeli muhammenden fazla olan ihalelerde ise 661 numaralı kanun ah-

kâminın tatbik olunması tabiidir.

İkinci madde — Lâyihanın birinci maddesinin baş tarafı, ikinci madde olduğuna göre tadil olunarak madde (nakliyatı birinci madde mucibince) tabirile başlamıştır ve maddedeki (muhik bir bedel takdiri) tabiri tanzim olunan bukanuna (muhik) bir talebi iptal mahiyetini verdiğiinden ve nefsiilemirde bu gibi mukaveleye müstenit ahvalde bir bedel takdir ve talebi haklı bir hareket olamayacağından velev istilâhî manada olsa da bu kelimenin dereinden sarfmazar olunmuşur. Bi-naenaleyh mutlak olarak ihaleden sonra bir bedel takdiri talebi müvacehesinde kalmınamak için kanuna katiyet verilmek istenilmiştir.

Muvakkat madde — Lâyihanın üçüncü maddesi, kanunun meriyete başladığı anda henüz müddeti hitam bulmamış mukavelelere ait olduğundan ve daimî bir hükmü ihtiva etmediğinden muvakkat madde olarak tedvini encümenimizce daha muvafık görülmüş ve son fıkrası tayyedilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reissliğe arz olunur.

Maliye En. Rs. N.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Bayazıt	Bayazıt	Isparta	İçel	İzmir	Balıkesir
<i>İhsan</i>	<i>İhsan</i>	<i>Kemal Turan</i>	<i>Emin</i>	<i>Kâmil</i>	<i>Enver</i>
Aza	Aza	Aza			
Balıkesir	Konya	İstanbul			
<i>Pertev</i>	<i>Kâzım</i>	<i>Hamdi M.</i>			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 238
Esas No. 1/344

9 - X - 1933

Yüksek Reissliğe

Müzayede, müvakasa ve ihalât kanununa tezyiledilmek üzere Maliye vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 2 - V - 1933 tarih ve 6/1127 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâyihası Maliye ve Adliye encümenlerinin bu baptaki mazbata ve mütaleaları ile birlikte encümenimize tevdi kılınmış olmakla Maliye vekâleti müsteşarı Faik Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Maliye encümenince serdolanın mütaleaya encümenimizce de iştirak olunarak tadilen tanzim kılınan kanun lâyihası encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Umumî heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis	R. V.	M. M.	Kâ.		
Gümüşane	Konya	Bursa	Tokat	Edirne	İstanbul
<i>H. Fehmi</i>	<i>K. Hüsnü</i>	<i>Dr. Galip</i>	<i>Süreyya</i>	<i>Faik</i>	<i>Sadettin</i>
Isparta	Kırklareli	Kırklareli	Sivas		
<i>Mükerrem</i>	<i>M. Nahit</i>	<i>Şerket</i>	<i>M. Remzi</i>		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

22 nisan 1341 tarih ve 661 numaralı müzayede,
münakasa ve ihalât kanununa müzeyyel
kanun lâyihası

MADDE 1 — 661 numaralı müzayede ve münakasa ve ihalât kanunu ve müzeyyelâtı hükümlerine tevfikân münakasaya çıkarılacak posta nakliyatını sevki rekabetle meccanen veya pek az bir bedelle deruhde eden posta sürücülüğü müteahhitlerinin bilâhara muhik bir bedel takdiri hakkında vaki olacak talep ve itirazları kabul olunmaz ve taahhütlerini ifa etmedikleri takdirde haklarında münakasa kanunu hükümleri tatbik olunur.

MADDE 2 — Nakliyatı birinci madde mucibince meccanen veya pek az bir bedelle taahhüt edecek müteahhitlerden muhammen bedel üzerinden teminatı katiye alınır.

MADDE 3 — Bu kanunun meriyetinden evvel meccanen veya hizmete nazaran pek az bir bedelle ihale edilmiş olupta bilâhara hizmetin ivazı olmamasından veya takarrür eden bedelin gayrimuhik bulunduğu iddiasile müteahhitleri tarafmdan itiraza uğrayan sürücülükler için aile mukaveleler fesh ve yeniden münakasa icra olunur. Bu suretle mukaveleleri fesholunanların bir gûna tazminat talebine hakları yoktur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 5 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

27 - IV - 1932

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M.
Dr. Refik	Yusuf Kemal	Zekâi
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Ş. Kaya	M. Abdülhalik
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Esat	Hilmi	M. Şeref
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

22 nisan 1341 tarih ve 661 numaralı müzayede,
münakasa ve ihalât kanununa müzeyyel
kanun

MADDE 1 — 661 numaralı müzayede, münakasa ve ihalât kanunu ve müzeyyelâtı hükümlerine tevfikân münakasaya çıkarılacak posta sürücülüğünü meccanen veya muhammen bedelden noksanla taahhüt edecek müteahhitlerden muhammen bedel üzerinden teminatı katiye alınır.

MADDE 2 — Nakliyatı birinci madde mucibince meccanen veya muhammen bedelden noksan bir bedelle deruhde eden posta sürücülüğü müteahhitlerinin, bilâhara her hangi bir bedel takdiri hakkında vaki olacak talep ve itirazları kabul olunamaz ve taahhütlerini ifa etmedikleri takdirde haklarında münakasa kanunu hükümleri tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 1 — Bu kanunun meriyetinden evvel meccanen veya hizmete nazaran az bir bedelle ihale edilmiş olupta bilâhara hizmetin ivazı olmamasından veya takarrür eden bedelin gayrimuhik bulunduğu iddiasile müteahhitleri tarafmdan itiraza uğrayan sürücülükler için aile mukaveleler idarece fesholunur.

MADDE 3 — Lâyihanın 4 üncü maddesi aynen

MADDE 4 — Lâyihanın 5 inci maddesi aynen

